

Het hele grote neefje van de Afrikaanse meerval

Door Peter G.M. van der Heijden (Internationaal Agrarisch Centrum, Wageningen) en Niek van Zalinge

Als de prijzen te laag zijn dan blijven meervallen wel eens langer in de bakken dan gewenst, en sommigen groeien dan uit tot flinke knapen. Ook de meervalvermeerderders hebben soms hele grote teeltdieren in hun bakken. Gedreven door hun verlangen echt grote meervallen te vangen gaan sommige hengelsportliefhebbers naar Spanje en andere landen om de strijd aan te binden met Europese meervallen van wel 100 kg en meer. Maar zelfs deze kanjers vallen in het niet bij de reuzenmeerval uit Zuidoost Azië.

Het stroomgebied van de grote Mekong rivier is na de Amazone waarschijnlijk een

Reuzenmeerval in Cambodja. Foto: Nor Peng Bun

van de meest soortenrijke stroomgebieden van de wereld. Er zijn 1200 vissoorten beschreven. Vele soorten zijn uniek voor dit stroomgebied en worden nergens anders aangetroffen. Één van de meest tot de verbeelding sprekende soorten is *Pangasianodon gigas*, de Mekong reuzenmeerval. Met een gewicht van over 300 kg en een lengte tot 3 meter is het één van de grootste zoetwatervissen ter wereld. Deze soort woont vooral de hoofdstroom van de Mekong rivier, bij voorkeur daar waar het water minstens 10 meter diep is. De vis houdt van rotsachtige grintbodems, en verbergt zich soms in onderwater holen en grotten. Hij is op de rug zilvergrijs, en bleek (bijna wit) op de buik. De reuzenmeerval komt in Cambodja, Thailand, Laos, en mogelijk ook in China en Vietnam voor.

Snelle groeier

Op de leeftijd van 1 jaar schakelt de vis over van dierlijk plankton naar een plantaardig dieet. Volwassen exemplaren voeden zich vooral met draadalg, maar waarschijnlijk zijn insectenlarven ook onderdeel van het menu. *Pangasianodon gigas* heeft geen

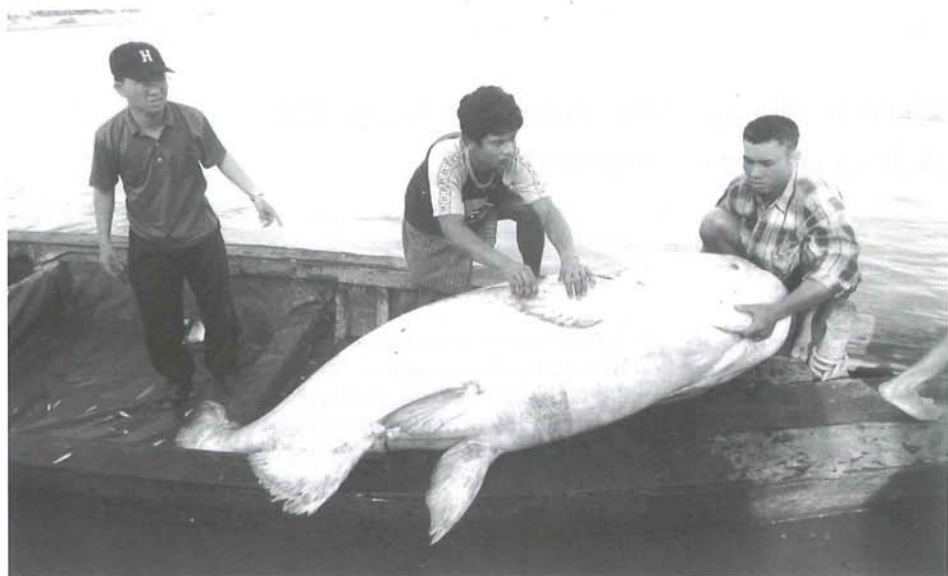

Foto: Zeb Hogan

tanden, maar ook zonder gebit slaagt de vis erin een voedzaam kostje bij elkaar te scharrelen, want het schijnt één van de snelst groeiende vissoorten te zijn. Vissen van 3 tot 5 jaar oud kunnen al een gewicht van 150 á 200 kg bereiken hebben. In het wild kan de vis na 6 tot 8 jaar geslachtsrijp zijn, maar in vijvers duurde het wel 15 jaar voor de dieren paairijp waren. Er is nog niet veel bekend over de migratie en andere gewoonten van deze soort.

Kweken

In Thailand is het sinds 1983 een paar maal gelukt de reuzenmeerval tot voortplanting te brengen. Men heeft de laatste stadia van eirijping met succes kunnen stimuleren door injecties in de buikholte met hypofyse, een dopamine antagonist, en met gonadotroop releasing hormoon (GnRH α). De dieren konden worden afgestreden. De eitjes zijn 1,7 mm groot en plakken aan planten, takken, rotsen, etc vast. Een vrouwtje van 1,5 á 2 m kan een half tot 2 miljoen ei-

tjes per keer afzetten. De eitjes worden in de kwekerij over plastic substraat uitgespreid waarop ze vastplakken, maar men heeft de eitjes ook wel van hun plaklaag ontdaan en in trechters geïncubeerd. Bij een temperatuur van 25 graden komen de 3,8 mm lange larven na 42 uur uit het ei. Voorstrekken van de larfjes vond plaats in vijvers en betonnen bakken. De visjes werden eerst gevoerd met dierlijk plankton (Moina), maar na een week ging men in de vijver ook gemalen vis en eiwitpoeder voeren. De overleving in de betonnen bakken was slechts enkele procenten, mede door de kannibalistische neigingen van de jonge visjes en de hoge bezetting aan het begin (4000 larven/m²). In vijvers was de bezettingsdichtheid 20 larven per m², en het overlevingspercentage bedroeg 35 tot 77%.

Op de rand van de afgrond

Helaas is de Mekong reuzenmeerval nu zeer zeldzaam geworden, en de vis wordt tegenwoordig nog maar zeer zelden gevan-

gen. In Cambodja is de vis officieel tot beschermde diersoort verklaard. Voor de grotendeels arme bevolking is de vangst van een reuzenmeerval natuurlijk een (financieel) meevallertje, en van hen verwachten dat ze de vis weer laten zwemmen alleen omdat het om een zeldzame soort gaat is te veel gevraagd. Het Wereld Natuur Fonds is in samenwerking met visserijbiologen in Cambodja en met financiële steun van National Geographic Society een programma gestart om de exemplaren die in de buurt van Phnom Penh in grote fuiken verstrikt raken te redden. In de gebieden waarvan men weet dat de vis voorkomt is de bevolking verzocht de autoriteiten in te lichten wanneer een reuzenmeerval is gevangen, en te proberen de vis in leven te houden. Deze wordt vervolgens door de visserij-ambtenaren opgekocht. Als de vis door de vangst niet te zeer is beschadigd wordt ze gemerkt en weer vrij gelaten.

Door de zeldzaamheid van deze vis is er een gebrek aan teeldieren. Dit belemmert het op gang komen van een goed kweekprogramma. In combinatie met goede beschermende maatregelen zou een dergelijk programma de soort wellicht voor uitsterven kunnen behoeden. Maar de voorsteunen zijn niet gunstig: in 1998 werden in Cambodja geen volwassen vrouwtjes gevangen. In 1999, 2000 en 2001 werden er in dat land respectievelijk per jaar maar 4, 11 en 7 reuzenmeervallen gevangen. Voor zover bekend zijn er in het seizoen 2002-2003 in totaal 9 exemplaren gevangen.

De Thaise regering heeft de vangst van de reuzenmeerval nooit officieel willen

Reuzenmeerval uit Thais stuwmeer. Foto: Zeb Hogan

verbieden. Vroeger werden er bij Chiang Kong, een plaats aan de Mekong rivier in het noorden van Thailand, in mei speciale reuzenmeerval-festivals gehouden waarbij het de bedoeling was paarijpe dieren te vangen. De smaak hiervan werd door de Thai bijzonder op prijs gesteld. De laatste jaren is er echter bij Chiang Kong niet één reuzenmeerval meer gevangen. Gelukkig zijn er in de kwekerij geproduceerde exemplaren in Thaise reservoires en stuwmeren uitgezet, en deze vissen zijn inmiddels rond de 100 kg. De vraag is of de vissen, die normaal in diepe, stromende rivieren leven, in deze omgeving ook geslachtsrijp worden. En zelfs als ze zich in de reservoires voortplanten dan is de genetische variatie van de nakomelingen heel beperkt omdat ze allemaal van een zeer klein aantal grootouders afstammen. Omdat er in Thailand geen ouderdieren meer worden gevangen wordt er ook geen nieuw bloed meer ingebracht. Het is te hopen dat de Thai en de Cambodjanen er nog in slagen te voorkomen dat deze reus van de aardbodem verdwijnt. Ik hoop het nog mee te maken om in bijvoorbeeld het Artis Aquarium oog in oog te staan met een 250 kg zware meerval.

Gebruikte literatuur:

- Mekong River Commission (2002) Mekong giant fish species: on their management and biology. MRC Technical Paper No. 3.

